

TL 2037 Türklerin Moğol ve Tunguz Kökenli Komşuları

Öğretim Üyesi: Dr. Öğr.Üyesi Mustafa Can Teziç

10.Hafta

Amur bölgedeki heterojen yapının oluşmasında doğa koşullarına uyum sağlamak için yapılan gruplar arası yardımlaşmanın önemli bir rol oynadığını görmekteyiz. Gruplar arası yardımlaşma olgusunun bölgedeki tüm sosyal kültürel ve ekonomik dinamikleri etkilediği gibi toplumsal organizasyon ve kimlik üzerinde de belirleyici rolü bulunmaktadır.

Karşılıklı yardımlaşma temelinde oluşan gruplara daha yakından bakıldığında bu yapıların bölgedeki tabii şartlara adaptasyon süreci içerisinde oluşmuş bölgeye özgün yapılar oldukları görülmektedir. Özellikle, Amur nehrinin aşağı kesiminde yaşam birkaç evden oluşan yerleşim birimlerinden oluşmaktadır. Bu tip bir yaşam tarzı doğal ve sosyal koşulların dayattığı yardımlaşmayı mecbur kılan bir zorunluluktan ortaya çıkmıştır. Karşılıklı yardımlaşma temelinde oluşan bu gruplar sadece akraba soy grupları ile değil, aynı zamanda farklı dil konuşan (farklı etnik kökenli) soy gruplarından kopan gruplar ile de kurulabilmektedir.

Bölgedeki doğa koşullarına adaptasyon sürecinde bölge halkının sık sık başvurduğu başta gelen çözüm yollarından bir diğeri ise göçtür. Grupların sık sık buldukları yerleri terk edip başka bölgelere gitmeleri ve gitmiş oldukları yerlerde birkaç aileden oluşan karışık gruplar oluşturmaları bölgedeki heterojen yapının süreklilik arz

etmesinde başta gelen faktörlerden bir diğeridir.

Bölgede sık yaşanan göç olgusunun nedenlerine bakıldığında yiyecek ve barınma ihtiyacının karşılanması öne çıkmaktadır. Bölgede sıkça yaşanan sel felaketleri sonucunda bölge halkı sürekli elverişli yaşam ve konaklama alanları ararken aynı zamanda sık sık tekrarlanan açlık da bölge halkının buldukları yerlerden ayrılarak yeni av ve yiyecek alanları aramaya itmiştir .

Yukarıda değindiğimiz nedenler sonucu sık sık yaşanan göçler hayatta kalmak için yapılan üretim için gereken iş gücünün karşılanmasında karşılıklı yardımlaşmayı mecbur kılan bir yaşam tarzını da beraberinde getirmiştir.

Bölgede yaşanan göç olgusunu tetikleyen nedenlerden bir diğeri de güvenlik sorunudur. L.İ. Şrenk (1903) ve daha sonra L. Şternberg gibi bilim adamlarının bölgede yapmış olduğu çalışmalar sonucunda bir kaç aileden oluşan bu toplulukların bir araya gelmelerinde doğa koşulları ile mücadelenin yanında çatışmalar karşısında ittifak arayışlarının olması da tespit edilmiştir. L. Şternberg, yapmış olduğu çalışmada güvenlik kaygısı ile yapılan birleşmelerin grup üyelerine karşı yapılacak saldırılara karşı etkili bir çözüm getirdiğini farklı örnekler ile sunmaktadır .

Farklı nedenlerden doğan çatışmalar karşısında gruplar (farklı kökenlerden gelmiş olsalar bile) rakip gruplara karşı korunabilmek amacı ile ittifak temelli topluluklar oluşturmaktaydılar. Bu konuda L. Şternberg farklı Mançu Tunguz ve Nivhi kökenli soy gruplarından edinmiş olduğu efsanelerinde bu konu ile ilgili pek çok tespit

yapmıştır.

Bölgede yaşanan sık göç hareketinin bir başka nedeni de salgın hastalıklardır. Hastalığın etkisi altına almış olduğu bölgeden kaçma göçü tetikleyen önemli bir neden olurken aynı zamanda yeni etnik birliklerin ortaya çıkmasında da önemli rol oynamaktadır. Dönemin Nanaylar ile ilgili kayıtlarına bakıldığı zaman hastalık nedeni ile nüfusları azalan ve zayıflayan soy gruplarından geriye kalan savunmasız ailelerin hayatta kalmak için yeni birlikler oluşturdukları görülmektedir.

L. Şternberg yukarıda belirtilen zor hayat koşulları karşısında bir nevi hayatta kalma refleksi olarak, sık yapılan yer değiştirmelerin (göçlerin) bölgenin önemli bir karakteristiği olduğunu ve bölgede yaşayan tüm grupların da bu olgudan etkilendiklerini belirtmektedir. Öyle ki L. Şternberg göç sonucu gruplar arasında yaşanan karışımı benzersiz olarak değerlendirmektedir.

Kaynak:

Teziç, M.C. (2019) Aşağı Amur Bölgesindeki Soy Gruplarında Rtnogenez Süreçler. Modern Türklük Araştırmaları. Cilt 16. Sayı.3, s 495-512.